

Załącznik Nr 1.
do Uchwały Nr LIV/278/10
Rady Gminy w Bilgoraju
z dnia 24 maja 2010

***PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST DLA
GMINY BIŁGORAJ
NA LATA 2010- 2032***

BIŁGORAJ 2010

AUTORZY OPRACOWANIA

URZĄD GMINY BIŁGORAJ:

- REFERAT GOSOPDARKI KOMUNALNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA
- REFERAT ORGANIZACYJNO - ADMINISTRACYJNY

ul. Kościuszki 88
23-400 Biłgoraj

Stanisław Lewandowski
Konrad Piętał

- kierownik referatu
- referent

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	4
II. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	6
III. CEL I ZADANIA „PROGRAMU”.....	9
IV. INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TRENIE GMINY BIŁGORAJ.....	11
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY BIŁGORAJ.....	11
2. OSZACOWANIE ILOŚCI I ROZMIESZCZENIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	12
3. SPOSOBY UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	16
4. PROCEDURA ODBIORU I WYWOZU ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	17
5. BIEŻĄCY MONITORING REALIZACJI PROGRAMU I RAPORTOWANIE O JEGO REALIZACJI	19
V. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2010-2032.....	20
1. CELE KRÓTKOTERMINOWE 2010-2015.....	22
2. CELE DŁUGOTERMINOWE 2010 – 2032.....	22
VI. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU - SZACUNEK KOSZTÓW ORAZ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	23
1. POTENCJALNE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	23
2. SYSTEM DOFINANSOWANIA WYWOZU ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	24
VII. OBOWIĄZUJĄCE W POLSCE AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE AZBESTU ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ.....	26
1. REGULACJE USTAWOWE.....	26
2. AKTY WYKONAWCZE.....	27
VIII. ZAŁĄCZNIKI.....	30
1. Zał. Nr 1. Stężenia włókien azbestu w powietrzu w województwie lubelskim wg powiatów.....	30
2. Zał. Nr.2. Wykaz firm posiadających zezwolenie na usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Biłgorajskiego.....	31
3. Zał. Nr.3. Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.....	34
4. Zał. Nr.4. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania....	36
5. Zał. Nr.5. Wniosek o przyznanie dofinansowanie na realizację przedsięwzięcia związanego z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu Gminy Biłgoraj.....	37
6. Zał. Nr.6. Wykaz dokumentów niezbędnych do uzyskania dofinansowania....	38

I. WSTĘP

Azbest to nazwa materiału włóknistego, występującego w przyrodzie, którego włókna są bardzo elastyczne, mocne i twarde. Należą do nich minerały z grupy serpentynu (chryzotyl) i amfiboli (aktynolit, krokidolit). Produkty azbestowe są kwasoodporne, ogniotrwałe, odporne na korozję i charakteryzują się dużą wytrzymałością mechaniczną odpornością na działanie czynników chemicznych oraz posiadają właściwości dźwiękochłonne. W przyrodzie występuje około 150 minerałów o pokroju włóknistym, które w czasie procesu produkcyjnego mogą się rozdzielać na sprężyste włókna. To właśnie te unikalne właściwości sprawiły, że minerał ten zyskał uznanie w XX wieku i zaczęto go powszechnie stosować w przemyśle włókienniczym, maszynowym, elektrotechnice i budownictwie.

Obecnie na świecie znanych jest ponad 5 tysięcy wyrobów do produkcji, w których użyto azbestu. Należą do nich materiały głównie stosowane w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Mieszaniny azbestu i cementu wkroczyły do przemysłu materiałów budowlanych w postaci lekkich i wytrzymałych płyt, znanych jako eternit.

Azbest znajdował także zastosowanie jako okładziny ścienne oraz wytłaczane panele do dekoracji ścian i sufitów. Minerał ten stał się prawdziwym przebojem za sprawą silników parowych, których niezbędnym elementem poddanym działaniom gorącej pary były różnego typu szczeliwa i uszczelki. Azbest w połączeniu z gumą w pełni spełniał oczekiwania konstruktorów. Stosowany był również do produkcji wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, wyrobów ciernych, takich jak klocki hamulcowe, tarcze sprzęgłowe, wyrobów hydroizolacyjnych: lepiki, papy dachowe, płytki podłogowe, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek przeciw gazowych.

Pomimo udowodnionego działania chorobotwórczego uznawany za mniej szkodliwy od krokidolitu pozostaje, np. w USA, ważnym elementem wielu technologii o kluczowym znaczeniu. Aktualnie azbest wykorzystywany jest m.in. w amerykańskim programie wahadłowców kosmicznych, których silniki raketowe pokrywane są osłoną impregnowaną azbestem, a także w przemyśle okrętowym.

Szacuje się, że na terytorium Polski znajduje się 15,5 mln ton wyrobów zawierających azbest, z czego 14,9 mln ton, to płyty azbestowo – cementowe z czego 90% stanowią dachowe płyty faliste. W 1980 roku na terenie kraju z płyt azbestowo cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowo wybudowanych pokryciach dachowych zmniejszył się o 30 %. Znaczącą pozycję w bilansie wyrobów azbestowych stanowią znajdujące się w ziemi i budynkach rury azbestowo-cementowe. Szacuje się, że jest ich ok. 600 tys. ton. Znaczna ilość wyrobów azbestowych stosowana jest w hutnictwie i przemyśle ceramicznym. Jest to ok. 60 tys. ton. Masę będących w użyciu wyrobów małogabarytowych, takich

jak uszczelki, kształtki, okładziny hamulcowe czy wyroby włókiennicze, ocenia się na 100 tys. ton.

Po kilkudziesięciu latach powszechnego stosowania azbestu okazało się, że jego włókna rozpylone w powietrzu i wraz z nim wdychane przez ludzi prowadzą do śmiertelnych chorób. Potwierdzają to wyniki badań, które jednoznacznie wskazują że podczas wydobywania, przerobu oraz użytkowania wyrobów zawierających azbest w stanie suchym łatwo ulega on rozpyleniu przez swoją włóknistą budowę a po przedostaniu się do organizmu człowieka trwale utrzymuje się w płynach ustrojowych. Do chorób wywoływanych przez azbest należą:

Azbestoza (pylica azbestowa)

Jest jedną z odmian tzw. pneumoconiosis, schorzeń wynikłych z nadmiernego zapylenia płuc. Pylica azbestowa mimo, że nie jest jedyną chorobą wywołaną przez azbest, może być określana mianem zawodowej choroby pracowników azbestu. Azbestoza jest chorobą nieuleczalną. Okres inkubacyjny przekracza dziesięć lat, a symptomy choroby mogą wystąpić dopiero po dwudziestu latach. W przypadku azbestozy okres od zaistnienia choroby do śmierci jest uzależniony od ilości wchłoniętego azbestu i czasookresu narażenia na azbest. Małe ilości azbestu wchłaniane w długim okresie, podobnie jak duże dawki pyłu azbestowego nawet w relatywnie krótkim okresie mogą wywołać nieodwracalne zmiany w płucach. Można przypuszczać, że przy odpowiedniej profilaktyce, ograniczeniu z ewentualnym wycofaniem z produkcji i użycia materiałów zawierających azbest - pylica azbestowa, jako choroba zostanie wyeliminowana w ciągu następnych dwudziestu do czterdziestu lat.

Mezotelioma (międzybłoniak opłucnej i otrzewnej)

Jednym z efektów zdrowotnych obserwowanych u osób narażonych na znaczące oddziaływanie azbestu jest coraz częściej rejestrowany wzrost zachorowalności na międzybłoniaki. Pojawiają się one przy narażeniu na pośrednie poziomy zanieczyszczeń powietrza określane też poziomami parazawodowymi. Rak opłucnej i rak otrzewnej są nowotworami o których współczesna medycyna wie, że są one wywołane tylko przez azbest. Mezotelioma jest złośliwą i śmiertelną formą nowotworową. Okres inkubacji mezoteliomy może trwać od 20 do 40-tu lat, ale znane są przypadki zachorowania już po 14-tu latach od pierwszego kontaktu z azbestem. W odróżnieniu od azbestozy, określenie relacji między ilością azbestu i czasem narażenia na włókna azbestowe a pierwszymi symptomami choroby jest obecnie niemożliwe. Wśród osób o nikłym nawet narażeniu ograniczonym do sporadycznych kontaktów z pyłem azbestowym (na przykład w szkole, czy nawet w przedszkolu) obserwowane były przypadki zachorowań. Bardzo młody wiek w chwili rozpoznania (lub zgonu), biorąc pod uwagę okres karencji nowotworu, świadczy o ich narażeniu środowiskowym już we wczesnym dzieciństwie. Zapadalność na międzybłoniaka opłucnej w populacji generalnej w Polsce wynosi ok. 5 przypadków na 1 mln ludności. Ciągłe trwająca ekspozycja środowiskowa stanowi więc poważne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców,

w szczególności dzieci i młodzieży mających częsty, bezpośredni kontakt ze źródłami emisji.

Rak płuc

Ryzyko zachorowania na raka płuc, w odróżnieniu od mezoteliomy, jest o tyle większe, że w samych oskrzelach i oskrzelikach oprócz włókien azbestowych znajdują się inne zanieczyszczenia nie wydalone z płuc, często o charakterze rakotwórczym. W połączeniu z mechanicznymi zdolnościami włókien azbestu do cięcia komórek tkanki ludzkiej, proces tworzenia się narośli nowotworowej w wielu przypadkach jest tylko sprawą czasu. Tutaj należy zwrócić szczególną uwagę na tzw. synergizm między paleniem papierosów a rakiem płuc u pracowników azbestu. Dym z papierosa zawierający różne substancje toksyczne, paraliżuje jeden z najistotniejszych systemów obronnych układu oddechowego: układ śluzowo-rzęskowy umożliwiając tym samym coraz większej ilości substancji obcych głębszą penetrację oskrzelików. Jedną z rakotwórczych substancji zawartych w dymie z papierosa jest benzo-apyren, który w połączeniu z włóknem azbestu ma zwiększone możliwości penetracji tkanki płucnej, zwiększając tym samym ryzyko powstania nowotworu. Innymi karcynogenami mogą być związki niklu i chromu. Sam azbest jest tylko czynnikiem, który, zdaniem niektórych lekarzy, nie jest zdolny do wytworzenia nowotworu bez obecności czynnika inicjującego. Osoba, która nie pali papierosów jest 10-ciokrotnie mniej narażona na raka płuc niż osoba paląca.

To właśnie ze względu na zagrożenie jakie stwarza musi być usunięty ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku, co jest zgodne z zapisem zawartym w „*Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*” przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 roku. Stąd też wynika konieczność sporządzenia Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Biłgoraj, zwanego dalej „Programem”

II. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Na terenie Polski od 1997 roku obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz ten został wprowadzony ustawą z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997, Nr 101, poz. 628). W kolejnych latach wprowadzono szereg aktów prawnych regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Uzupełnieniem prawodawstwa w omawianym zakresie jest „*Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*”(POKzA) przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r.

Polskie prawodawstwo określa także wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, obowiązki organów administracji oraz właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie a także obowiązki wykonawców prac polegających na

zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów azbestowych. Do obowiązków tych należą:

Obowiązki gmin:

1. Opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu.
2. Gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele lub zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest oraz miejscu ich występowania.
3. Przekazywanie sprawozdań marszałkowi województwa o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie, w tym azbestu.
4. Zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest).

Obowiązki właściciel, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

1. Kontrola wyrobów zawierających azbest w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest.
2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia.
3. Sporządzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez spis z natury.
4. Sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) oraz aktualizacja danych o wyrobach zawierających azbest i miejscach ich wykorzystywania i wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone,

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

1. Uzyskanie decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi lub w zależności od ilości złożenie dla organu informacji o wytwarzanych odpadach niebezpiecznych oraz o sposobie gospodarowania nimi.
2. Przeszkolenie przez uprawnioną jednostkę pracowników i osób bezpośrednio kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów niebezpiecznych oraz w zakresie procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
3. Przed rozpoczęciem prac opracowanie szczegółowego planu usuwania wyrobów zawierających azbest. Informacje, które powinien zawierać szczegółowy plan prac usuwania wyrobów zawierających azbest oraz zgłoszenie organowi nadzoru budowlanego i inspektorowi pracy określa rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).

Rys. 1 Oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest, wysokość znaku powinna wynosić co najmniej 5 cm, a szerokość co najmniej 3 cm.

Plan taki w szczególności obejmuje:

1. Identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach na podstawie informacji uzyskanej od właściciela lub zarządcy obiektu.
2. Informacje o metodach wykonywania planowanych prac, w tym:
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu,
 - ustalenie niezbędnego monitoringu powietrza, w zależności od rodzaju wykonywanych prac,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu;
3. Zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
4. Zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.
5. Złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości,

urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonanych prac z zachowaniem odpowiednich przepisów technicznych i sanitarnych.

Bardzo istotną funkcję w kontekście bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca stopień pilności wymiany .

W Rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004 r. Od tego roku właściciele i zarządcy obiektów zobowiązani byli do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz o wyrobach, w których wykorzystywania zostało zakończone. Biorąc pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne pozwalające na prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed szkodliwym działaniem azbestu.

W przypadku nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną, tj: karą aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny, orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego.

III. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Celem Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Biłgoraj jest:

1. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Biłgoraj.

2. Wyeliminowanie jego szkodliwego wpływu na zdrowie mieszkańców.
3. Sukcesywna likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cel ten pozostaje w ścisłej relacji z celami zdefiniowanymi w wojewódzkim Programie Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest powiatowym Programie Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest

Stosowanie przez kolejne lata wyrobów zawierających azbest w budownictwie wpłynęło na jego nagromadzenie się w gospodarstwach i obiektach budowlanych. Obecnie wyeliminowanie wyrobów zawierających azbest jest procesem kosztownym i wieloletnim. Wynika to z przepisów i procedury postępowania z odpadami niebezpiecznymi, jakim jest m. in. azbest. Program wskazuje na właściwy przebieg tych prac, wielkości finansowe przedsięwzięcia, a także uwzględnia sytuację finansową mieszkańców i ich obawy w zakresie gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest. Harmonogram zawiera nie tylko wskazanie na ilość i cenę, ale także działania edukacyjne i monitorujące, ponieważ na sprawne przeprowadzenie Programu duży wpływ ma wiedza i znajomość procedur właścicieli i zarządców posiadaczy wyrobów zawierających azbest (np. realizacja usuwania azbestu przy okazji remontów dachu, napraw, itp.).

Zadania Programu

Program zakłada realizację następujących zadań:

1. Organizację kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
2. Inwentaryzację i utworzenie bazy danych w oparciu o rejestr wniosków o przyznanie dofinansowania na realizację przedsięwzięcia związanego z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu Gminy Biłgoraj
3. Utworzenie systemu pomocy finansowej dla mieszkańców gminy oraz pozyskiwanie funduszy, ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
4. Nadzór nad odbiorem odpadów zawierających azbest z nieruchomości oraz likwidacja „dzikich” wysypisk.
5. Monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie z jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
6. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Przed przystąpieniem do realizacji programu sporządzono bazę zawierającą ilości wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Biłgoraj oraz ich właścicieli i zarządców. Opracowanie wstępnej bazy wyrobów zawierających azbest jest doskonałym odniesieniem dla działań monitoringowych realizowanych w ramach Programu. Oczywiście należy mieć świadomość, że stopień zagrożenia wyrobami zawierającymi azbest postępuje wraz z okresem ich użytkowania. W Programie Usuwania Wyrobów Zawierających Azbestu uwzględniono następujące sytuacje:

- unieszkodliwienie wyrobów azbestowych, gdy ich stan techniczny nie pozwala na dalsze użytkowanie,
 - ograniczanie uciążliwości wyrobów zawierających azbest w dalszym ciągu użytkowanych.
- Tempo usuwania azbestu w gminie zależy od rozwiązania dwóch podstawowych problemów:
- stopnia uświadomienia mieszkańców i celowości eliminacji wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach wśród użytkowników azbestowych pokryć dachowych,
 - wprowadzenia motywacyjnej polityki finansowej.

IV. INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY BIŁGORAJ

1. Charakterystyka Gminy Biłgoraj

Gmina Biłgoraj jest jedną z 14 gmin powiatu biłgorajskiego w województwie lubelskim, położoną w południowo – zachodniej części województwa lubelskiego, na granicy dwóch krain geograficznych, Kotliny Sandomierskiej i Roztocza jest gminą rozległą, jej powierzchnia to 261,4 km². Nieurodzajność piaszczystych gleb zadecydowała o zachowaniu się lasów. Stanowią one zwarty kompleks należący do największych w kraju, a także Europie: Puszcę Solską oraz Lasy Janowskie i Lipskie. Lasy Janowskie i Puszczy Solskiej to w 94% bory sosnowe charakteryzujące się predyspozycją do naturalnego obsiewu. Domieszki to przeważnie: brzoza, buk, dąb, olcha, jodła, świerk.

Gmina Biłgoraj prawie w całości leży w zlewni Sanu za wyjątkiem małego fragmentu północno – wschodniego – rejon Kajetanówki, który należy do zlewni Gorajec – prawy dopływ Wieprza.

Najważniejsze rzeki przepływające przez gminę to: Biała Łada, Czarna Łada, Łada, Bukowa, Rutwica, Osa, Braszka, Próchnica, Stok.

Osadnictwo na terenie gminy rozwinęło się głównie wzdłuż dolin rzek na terenach położonych poza obszarem podmokłym oraz wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Strukturę terytorialną gminy tworzy 28 sołectw, w skład których wchodzi łącznie 40 miejscowości, w których zamieszkuje 13.045 osób (stan na 31 stycznia 2010 r.). W Gminie funkcjonuje 17 jednostek OSP oraz 4 szkół podstawowych, 8 zespołów szkół podstawowych i gimnazjum, do których uczęszcza ogółem 1250 dzieci. Obecnie prowadzone są w szerokim zakresie inwestycje oświatowe między innymi w szkole w Gromadzie i Soli.

Cechą wyróżniającą gminę Biłgoraj w regionie są jej walory przyrodnicze, a bliskie sąsiedztwo przelotowej trasy Lublin - Przemyśl i Zamość – Zarzecze jest jej dodatkowym atutem.

Gmina posiada szereg walorów turystycznych; przepływające rzeki o bardzo czystej wodzie, duże kompleksy lasów iglastych i mieszanych.

Rolnictwo, jako dział gospodarki gminy Biłgoraj, nie odgrywa najważniejszej roli ze

względu na niesprzyjające warunki glebowe oraz zajmowanie większości obszarów przez lasy. Gleby w przeważającej części należą do V i VI klasy bonitacyjnej. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych według faktycznego stanu użytkowania wynosi 5,20 ha.

Podstawowy układ dróg w gminie Biłgoraj tworzą: drogi wojewódzkie o łącznej długości 33,1 km, drogi powiatowe o łącznej długości 95,5 km, drogi gminne o łącznej długości 44,9 km oraz drogi rolnicze, wykorzystywane najczęściej do przejazdów pomiędzy poszczególnymi działkami gruntów. Przez gminę Biłgoraj przebiega linia kolejowa normalnotorowa i równolegle do niej szerokotorowa linia Hutniczo - Siarkowa łącząca Biłgoraj z Zamościem i Centralnym Okręgiem Przemysłowym (Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Skarżysko, Starachowice). Na obszarze gminy długość kolei normalnotorowej i linii szerokotorowej LHS wynosi 14 km.

Sieć wodociągowa w gminie Biłgoraj jest dobrze rozwinięta, cały obszar Gminy jest zwodociągowany, ponad 90 % gospodarstw korzysta z wodociągów. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 118.19 km, posiada ona 2726 przyłączy do gospodarstw i budynków mieszkalnych.

Kanalizacja zbiorcza stanowi najslabiej zagospodarowaną dziedzinę z zakresu usług komunalnych. Sieć kanalizacyjną, połączoną z oczyszczalnią komunalną w Biłgoraju, posiada Hedwiżyn, Korczów – Okrągłe i Sól – Kolonia Sól. Jej długość wynosi 51,4 km. Do której jest wykonanych 813 przyłączy; tj. 27% gospodarstw i budynków mieszkalnych. Ścieki bytowo - gospodarcze na terenie pozostałych miejscowości Gminy odprowadzane są do indywidualnych zbiorników bezodpływowych i wozami asenizacyjnymi wywożone do miejskiej oczyszczalni ścieków w Biłgoraju. Swoje oczyszczalnie posiadają „Ambra” S.A Zakład Produkcyjny w Woli Dużej, „Megola” Zakład Wapienno Piaskowy w Hedwiżynie oraz Dom Pomocy Społecznej w Teodorówce. Oczyszczalnia w Hedwiżynie obecnie jest nieczynna, natomiast w Teodorówce pracuje wyłącznie na potrzeby własne DPS.

2. Oszacowanie ilości i rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest.

Wyroby zawierające azbest w Gminie Biłgoraj to eternit płaski występujący w postaci płyty typu „karo” i falisty, pokrywający dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, garaży, itp. Dane obejmują wyłącznie ilości płyt azbestowych na wszystkich budynkach w Gminy Biłgoraj. W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie zbiorcze ilości wyrobów zawierających azbest w rozbiciu na poszczególne miejscowości.

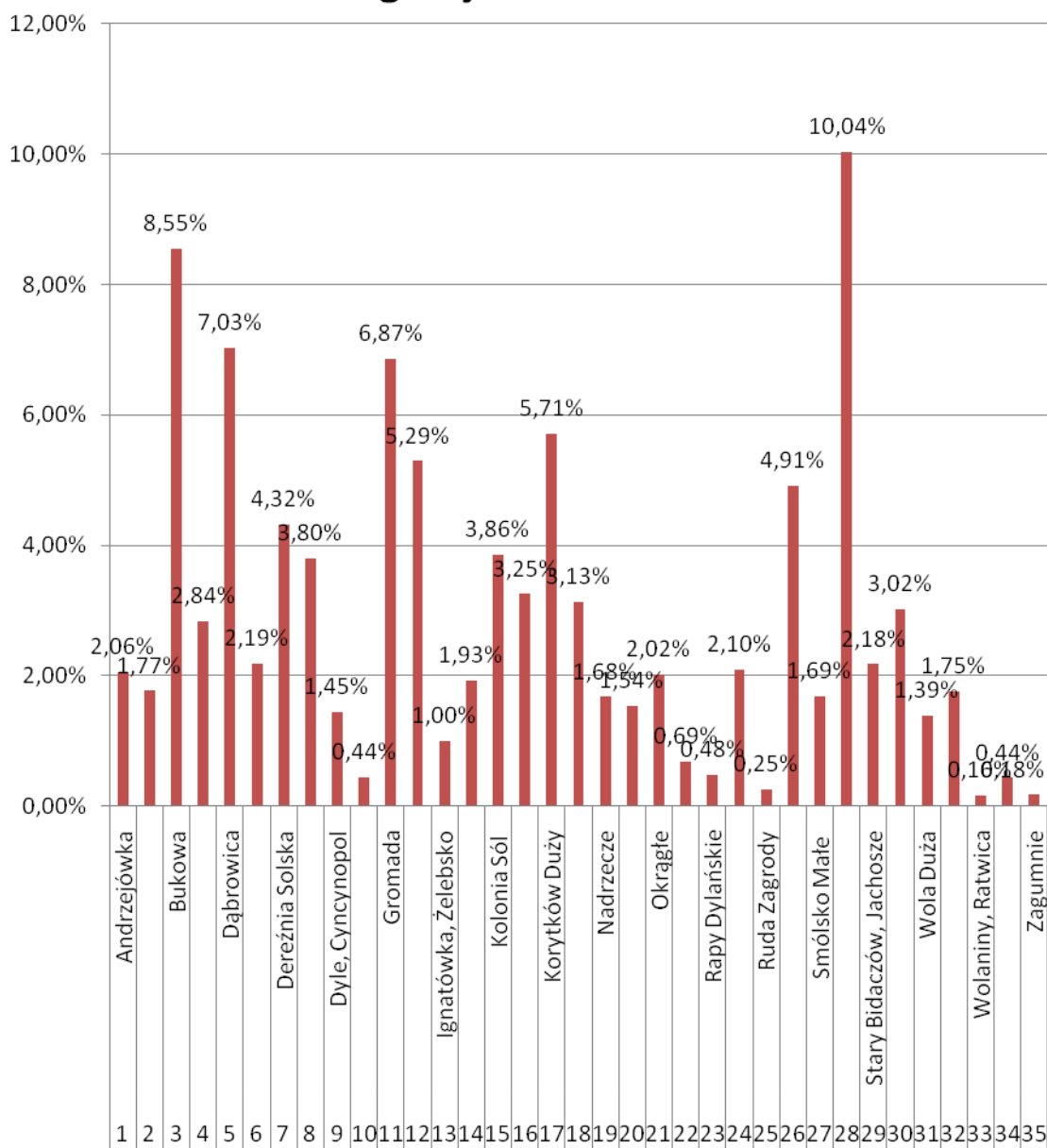
Zestawienie ilości azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy Bilgoraj

Lp	Miejscowość	Budynki pokryte eternitem w m2			m2	mg	%
		mieszkalne	gospodarcze	stodoła obora			
1	Andrzejówka	4046	613	3884	8543	145,23	2,06%
2	Brodziaki	1178	3160	2999	7337	124,73	1,77%
3	Bukowa	13441	3910	18096	35447	602,60	8,55%
4	Ciosmy	2588	1616	7588	11792	200,46	2,84%
5	Dąbrowica	13459	4106	11580	29145	495,47	7,03%
6	Dereźnia Majdańska	3305	1470	4315	9090	154,53	2,19%
7	Dereźnia Solska	6040	3315	8580	17935	304,90	4,32%
8	Dereźnia Zagrody	5485	1323	8940	15748	267,72	3,80%
9	Dyle, Cyncynopol	2919	905	2184	6008	102,14	1,45%
10	Edwardów	550	400	880	1830	31,11	0,44%
11	Gromada	14514	4208	9760	28482	484,19	6,87%
12	Hedwiżyn	7296	3048	11616	21960	373,32	5,29%
13	Ignatówka, Żelebsko	1066	856	2243	4165	70,81	1,00%
14	Kajetanówka	3090	780	4117	7987	135,78	1,93%
15	Kolonia Sól	7282	2719	6008	16009	272,15	3,86%
16	Korczów	6763	3107	3629	13499	229,48	3,25%
17	Korytków Duży	10073	3140	10480	23693	402,78	5,71%
18	Majdan Gromadzki	6689	1400	4889	12978	220,63	3,13%
19	Nadrzecze	2631	2008	2310	6949	118,13	1,68%
20	Nowy Bidaczów	1292	1382	3700	6374	108,36	1,54%
21	Okrażę	3323	2737	2320	8380	142,46	2,02%
22	Podlesie	1470	840	550	2860	48,62	0,69%
23	Rapy Dylańskie	1230	520	230	1980	33,66	0,48%
24	Ruda Solska	3671	1710	3310	8691	147,75	2,10%
25	Ruda Zagrody	500	170	380	1050	17,85	0,25%
26	Smólsko Duże	5461	1370	13540	20371	346,31	4,91%
27	Smólsko Małe	1865	1280	3870	7015	119,26	1,69%
28	Sól	10973	5954	24698	41625	707,63	10,04%
29	Stary Bidaczów, Jachosze	2262	1416	5354	9032	153,54	2,18%
30	Wola Dereźniańska	4075	1848	6608	12531	213,03	3,02%
31	Wola Duża	1524	1096	3148	5768	98,06	1,39%
32	Wola Mała, Teodorówka	3102	2222	1952	7276	123,69	1,75%
33	Wolaniny, Ratwica	160	32	470	662	11,25	0,16%
34	Zagrody Dąbrowickie	1005	175	630	1810	30,77	0,44%
35	Zagumnie	420	230	80	730	12,41	0,18%
		154748	65066	194938	414752	7050,78	

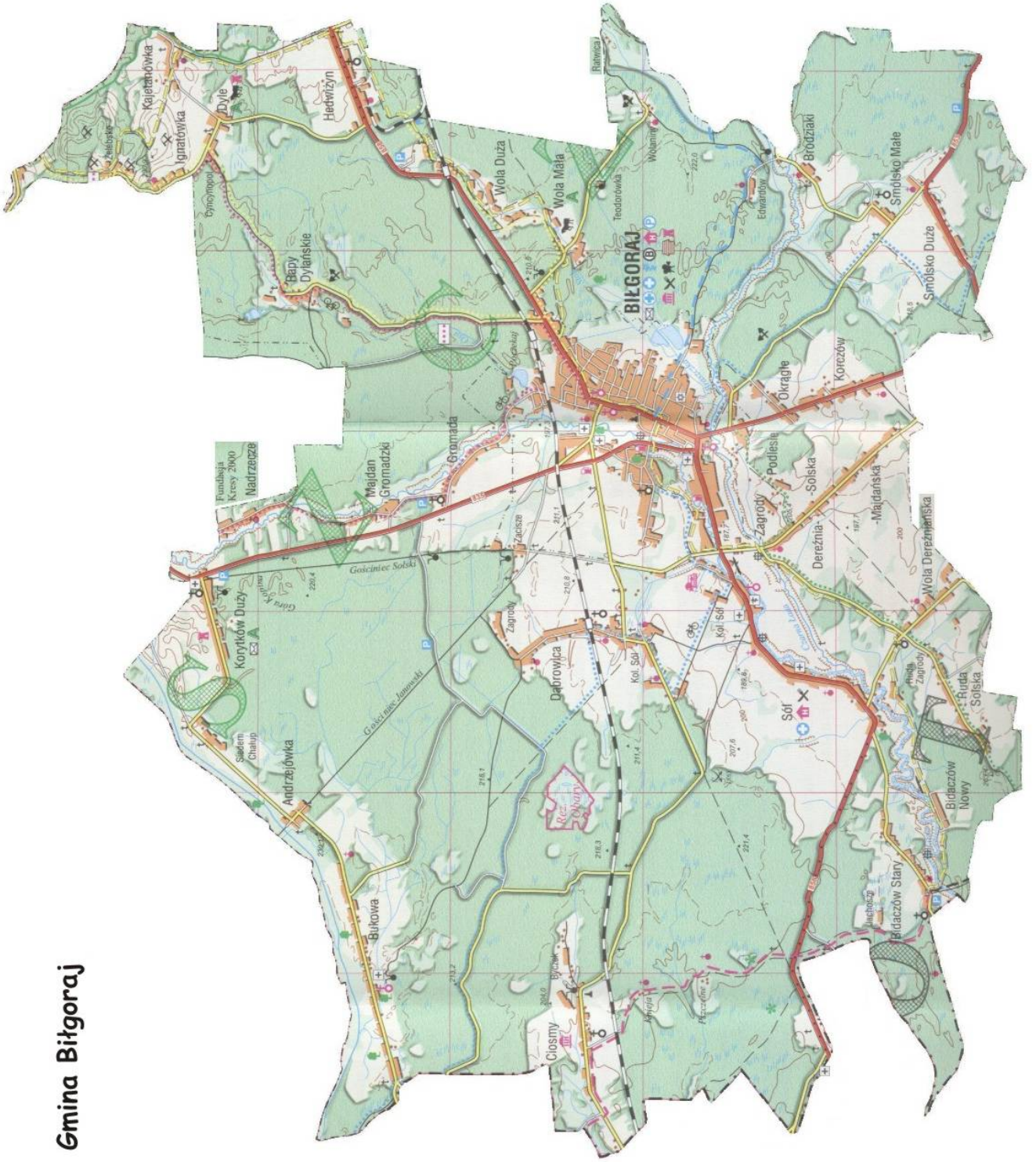
* przyjęto średnią grubości wyrobu azbestowych - 6 mm

* przyjęto średnią gęstość azbestu - 2,8 Mg/m³

Procentowy udział odpadów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Biłgoraj w 2010 roku

Gmina Biłgoraj

3. Sposoby unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Wszystkie odpady zawierające azbest powinny być zdemontowane i przetransportowane zgodnie z obowiązującym prawem przez koncesjonowane firmy na składowiska odpadów niebezpiecznych. W województwie lubelskim odpady zawierające azbest przyjmowane są na trzech składowiskach: w Kraśniku (Piaski, Zarzecze II), w Poniatowej Wsi. Składowiska te zlokalizowane są w sąsiadujących ze sobą powiatach opolskim i kraśnickim. Pod koniec 2009 r. otwarto składowisko odpadów niebezpiecznych w miejscowości Srebrzyszcze w powiecie chełmskim. Obecnie zaspokajają one potrzeby pobliskich powiatów w zakresie przyjmowania odpadów zawierających azbest.

Dane teleadresowe:

1. Składowisko Piaski Zarzecze II
23-200 Kraśnik
ul. Piłsudzkiego 14
administrowane jest przez Przedsiębiorstwo Usług Wodno - Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o.,
tel. (081) 825 26 05, fax (081) 825 24 76,
e-mail: wod.bud@neostrada.pl
2. Składowisko Odpadów Niebezpiecznych
Poniatowa Wieś
24-320 Poniatowa
ul. Młodzieżowa 4
administrowane jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
w Poniatowej Wsi,
tel. (081)743 68 60; 534 36 18,
e-mail: opracowania@laos.com.pl
3. Składowisko odpadów azbestowych w miejscowości Srebrzyszcze
22-100 Chełm
ul. Ks. P. Skargi 11
administrowane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie
tel. (082) 560 50 21, 560 50 21
e-mail: pgo@pgo.chelm.pl

Na podstawie art. 38a ust.1 ustawy o odpadach dopuszcza się przetwarzanie odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych zapewniających takie przekształcenie włókien azbestu, aby nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ust.3 przytoczonej powyżej ustawy.

4. Procedura odbioru i wywozu odpadów zawierających azbest:

Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, będzie następował na wniosek właściciela obiektu po podpisaniu umowy z koncesjonowaną firmą transportową i wykonaniu demontażu materiałów zawierających azbest przez firmę posiadającą zezwolenie na usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Biłgorajskiego:

Złożone wnioski o dofinansowanie będą realizowane według kolejności wpływu podań, do wysokości kwoty zabezpieczonej w budżecie Gminy Biłgoraj na dany rok kalendarzowy.

Termin odbioru odpadów z terenu nieruchomości uzgadnia właściciel nieruchomości z przedstawicielem firmy transportowej.

Wszystkie czynności związane z załadunkiem i transportem przeprowadzone zostaną zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z 14 sierpnia 1998 roku w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 138, poz. 895).

Odbiór odpadów zawierających azbest od właściciela oraz ich przekazanie na składowisko potwierdzone będzie kartą przekazania odpadu, sporządzaną w trzech egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady, drugi dla właściciela odpadu, trzeci dla Gminy Biłgoraj.

Właściciel nieruchomości rozlicza się za wykonaną usługę z Gminą Biłgoraj.

Transport odpadów zawierających azbest.

Transport odpadów zawierających azbest, które zaliczane są do niebezpiecznych z miejsc powstawania na miejsce składowania odbywa się z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych zawartych w Rozporządzeniu Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych. Zgodnie z tym rozporządzeniem przy przewozach materiałów niebezpiecznych obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy Europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 (różne przedmioty i materiały niebezpieczne) z czego wynikają określone wymagania w zakresie ich transportu. Przemieszczanie opakowań z odpadami zawierającymi azbest powinno się odbywać w taki sposób by nie nastąpiło ich otwarcie lub uszkodzenie

i wydostanie się włókien azbestowych do otoczenia.

Przewoźnik odpadów musi posiadać dokument przewozowy materiałów niebezpiecznych, który według wymagań ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- nazwy i adresy nadawcy i odbiorców przewożonych odpadów,

Pojazdy przewożące odpady powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych. Przed przewożeniem odpadów zawierających azbest przyczepa powinna być oczyszczona z wszelkich ostrych i twardych przedmiotów, które mogłyby uszkodzić folię. Przewoźnik powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Odpady należy przewozić w taki sposób, aby nie były one narażone na tarcie, wstrząsy przewracanie się i wypadnięcia podczas jazdy.

Składowanie odpadów zawierających azbest

Odpady zawierające azbest nie mogą być poddawane odzyskowi i z tego względu jedynym sposobem ich unieszkodliwiania jest składowanie. Zasady składowania tych odpadów regulowane są ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Szczegółowe przepisy zawarte w stanowiącym akt wykonawczy do wymienionej ustawy, rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk. Zgodnie z tym rozporządzeniem odpady zawierające azbest należy deponować na składowiskach odpadów niebezpiecznych przeznaczonych wyłącznie do tego celu lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów niebezpiecznych mogących przyjmować również inne odpady niebezpieczne oraz na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione są warunki techniczne do bezpiecznego składowania tych odpadów.

Odpady pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej mogą być deponowane na składowiskach urządzonych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed rozsypywaniem. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie, w izolacji od innych, a miejsce składowania musi być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Powierzchnia składowiska odpadów powinna być zabezpieczana przed emisją pyłów poprzez przykrycie folią lub warstwą gruntu każdorazowo po złożeniu odpadów. Składowanie odpadów zawierających azbest

powinno być zakończone na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko należy wypełnić ziemią do poziomu terenu. Dno składowiska powinno być usytuowane w odległości nie mniejszej niż jeden metr od maksymalnego poziomu górnego zwierciadła wód podziemnych.

Przeciwdziałania powstawaniu „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.

Z uwagi na możliwość pojawienia się niekontrolowanego składowania azbestu w postaci ewentualnych „dzikich” wysypisk, albo utwardzania nim dróg polnych należy podjąć następujące działania:

1. Proces edukacji - dotyczący postępowania z odpadami zawierającym azbest, należy systematycznie budować świadomość społeczną co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich” wysypisk tych odpadów i zapewnić właściwe ich składowanie oraz zabezpieczanie na terenie posesji,
2. Monitoring prowadzony na bieżąco celem lokalizowania ewentualnych „dzikich” wysypisk, a w przypadku stwierdzenia ich występowania likwidowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Działania te powinny być finansowane ze środków przeznaczonych na realizację Programu w danym roku kalendarzowym.

5. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie o jego realizacji.

Ważnym elementem Programu jest jego systematyczny monitoring. Uwzględniający cykliczne działania określające zmiany ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy. Program usuwania azbestu powinien być uważany za „żywy” dokument podlegający aktualizacji. Wynika to z obowiązku właścicieli, zarządców i użytkowników przedkładania corocznych informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

W kolejnych latach realizacji Programu należy gromadzić następujące informacje:

- o ilości usuniętych odpadów zawierających azbest w danym roku i kolejnych latach realizacji Programu,
- o procentowej ilości usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją programu,
- o procentowej ilości usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji programu,
- o nakładach poniesionych na usunięcie odpadów zawierających azbest,
- o ilości ewentualnych dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest.

Lista wskaźników zaproponowanych do oceny wdrażania Programu:

Lp.	Wskaźnik Jednostka	Jednostka
1	Liczba, jakość i skuteczność wydawnictw, publikacji, kampanii edukacyjno - informacyjnych z zakresu usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest	Ilość/opis
2	Liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z problematyką azbestową	Ilość/opis
3	Ilość i jakość interwencji zgłoszonych przez mieszkańców	Ilość/opis
4	Szkolenia kadry administracyjnej jednostek samorządowych w zakresie problematyki azbestowi	Ilość/opis
5	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji z wyrobami zawierającymi azbest	Szt.
6	Ilość obiektów, urządzeń, instalacji objętych zabezpieczeniem wyrobów	Szt.
7	Wskaźnik zabezpieczanych i usuwanych wyrobów azbestowych	Mg, m ² ,kg
8	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją programu	%
9	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	Szt.
10	Ilość usuniętych odpadów azbestowych w roku kalendarzowym	Mg

Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu

Realizacja Programu jest procesem długofalowym w związku, z czym zakłada się jego aktualizację celem dostosowania do zmieniających się warunków prawnych, finansowych i możliwości realizacyjnych.

V. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2010 – 2032

Demontaż oraz odbiór odpadów zawierających azbest będą prowadzone przez firmy posiadające stosowne uprawnienia w tym zakresie. Termin prac w zakresie usunięcia odpadów z terenu nieruchomości uzgadnia właściciel odpadów azbestowych z przedstawicielem firmy transportowej. Wszystkie czynności związane z załadunkiem i transportem przeprowadzone zostaną zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71/2004, poz.649).

Harmonogram działania na lata 2010 -2032:

1. Organizacja kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania. Z uwagi na zaobserwowane zainteresowanie problematyką azbestu wśród mieszkańców, oraz niskim poziomem znajomości zagadnienia utylizacji i związanym z tym zagrożeniem dla zdrowia proponuje się

przeprowadzanie działalności edukacyjno informacyjnej. Zminimalizuje to problematykę ewentualnych „dzikich” wysypisk, oraz wpłynie na poprawne zabezpieczenie wyrobów zdeponowanych na terenie posesji. Znajomość prawa i procedur wpłynie na sprawne przygotowywanie wniosków i organizację wywozu wyrobów zawierających azbest. Działalność powinna być realizowane poprzez następujące narzędzia: lokalna prasa, ulotki, strona internetowa itp.

2. Aktualizowanie bazy danych dotyczących podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy,

3. Utworzenie systemu pomocy finansowej dla mieszkańców gminy,

3a. Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z kolejnością zgłoszeń

3b. Pozyskiwanie środków na realizację programu (środki własne, budżetowe, WFOŚiGW, NFOŚiGW),

4. Monitorowanie realizacji programu,

5. Sprawozdawczość w zakresie programu.

Harmonogram w postaci tabelarycznej:

Lp.	Działanie	Termin realizacji
1	Działalność informacyjno - edukacyjna (prasa lokalna, ulotki, strona internetowa gminy), szkolenia dla pracowników administracji samorządowej.	Cały okres realizacji programu
2	Aktualizowanie bazy danych dotyczących podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Biłgoraj. Cykliczna aktualizacja PROGRAMU.	2010-2015
3	Utworzenie systemu pomocy finansowej dla mieszkańców gminy	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z kolejnością zgłoszeń
		Pozyskiwanie środków na realizację programu
		Ostateczne działania (usuwanie, odbiór, transport, składowanie)
4	Monitorowanie realizacji programu	Cały okres realizacji programu
5	Sprawozdawczość w zakresie programu	do 2032
		2010 - 2032
		co 5 lat

Program usuwania wyrobów azbestowych dla Gminy Biłgoraj zakłada realizację szeregu zadań przedstawionych w powyższym harmonogramie. W celu zapewnienia logicznej spójności

prowadzonych działań w Programie wyznaczone zostały ustalenia długoterminowe (lata 2010 - 2032, tj. okres 22 lat) oraz przyjęto zadania krótkoterminowe (lata 2010 - 2015, tj. okres 5 lat).

1. Cele krótkoterminowe 2010 – 2015

Cele krótkoterminowe obejmują działania związane z gospodarką odpadami, które realizowane będą w latach 2010 - 2015.

Przyjęto następujące cele:

1. Inwentaryzacja i aktualizacja ewidencji o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest - **inwentaryzacja została już przeprowadzona**,
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
3. Pozyskiwanie funduszy ze źródeł własnych oraz zewnętrznych na realizację Programu,
4. Usuwanie wyrobów zawierających azbest po uzyskaniu dofinansowania,
5. Odbiór odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych,
6. Transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest,
7. Monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

2. Cele długoterminowe 2010 - 2032

Cele długoterminowe obejmują działania związane z gospodarką odpadami zawierającymi azbest, które realizowane będą do roku 2032.

W ramach realizacji tych celów przyjęto:

1. Wdrożenie systemu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz systemu ich magazynowania i wywozu na składowisko odpadów niebezpiecznych.
2. Oczyszczenie terenów publicznych z odpadów azbestowych.
3. Wyeliminowanie i unieszkodliwienie ich poprzez deponowanie odpadów zawierających azbest na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych.
4. Punkty 3-7 z celów krótkoterminowych.

VI. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU - SZACUNEK KOSZTÓW ORAZ ŹRÓDEŁ FINASOWANIA

1. Potencjalne zewnętrzne źródła dofinansowania

Środki z budżetu państwa

Planowane wydatki z budżetu państwa w okresie 30-lat ograniczone zostały do czterech zadań:

1. Wydatki na finansowanie działalności Głównego Koordynatora określone w Krajowym Programie Usuwania azbestu z terytorium Polski - w wysokości 1 mln zł rocznie,
2. Wydatki na działalność informacyjno-popularyzacyjną w mediach dotyczącą bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów ich usuwania, a także informacji o szkodliwości azbestu i sposobów chronienia przed narażeniem na jego emisję - łącznie 27 mln zł,
3. Wydatki na opracowanie (lub udział) terenowych planów ochrony przed szkodliwością azbestu i programów usuwania wyrobów zawierających azbest, a także szkolenia pracowników administracji publicznej (szczebla centralnego i wojewódzkiego) w zakresie szczegółowych przepisów i procedur dotyczących azbestu - łącznie 4,15 mln zł,
4. Wydatki na opracowanie programów zdrowotnych i utworzenie ośrodka oceny ryzyka - łącznie 4 mln zł.

W sumie planowane wydatki zamykają się kwota 65,15 mln zł, z tego w latach 2003 - 2006 15,75 mln zł, a w latach 2007-2032 ok. 49 mln zł.

Środki z funduszy ochrony środowiska

Środki te powstają z opłat za korzystanie ze środowiska, ponoszonych zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Opłaty te stanowią dochód Narodowego, i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jedną z możliwości wydatkowania tych środków jest ich przeznaczenie na pokrycie kosztów realizacji przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terytorium kraju, w tym na budowę składowisk odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Środki z Unii Europejskiej

Inicjatywy samorządów oraz instytucji publicznych w zakresie gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest, mogą być realizowane przy współudziale następujących środków:

1. Pochodzących z Funduszu Spójności - wykorzystanie pomocy z Funduszu Spójności następuje w oparciu o Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007 - 2014 oraz Strategie wykorzystanie Funduszu Spójności na lata 2007-2014; współfinansowanie z Funduszu Spójności w obszarze ochrony środowiska mogą otrzymać min. inwestycje z dziedziny racjonalizacji gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi; do ubiegania kwalifikują się inwestycje o wartości całkowitej powyżej 10 mln euro, a beneficjentami pomocy mogą być jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez związki gmin lub inne podmioty publiczne.
2. Pochodzących z Funduszy Strukturalnych - w przypadku gmin środki te mogą pochodzić z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz z sektorowego Programu Operacyjnego - Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich; środki dostępne w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

2. System dofinansowania wywozu odpadów azbestowych

Rada Gminy Biłgoraj powinna uchylać corocznie w budżecie gminy stosowne środki na realizację Programu. Podstawą wysokości kwoty mogą być napływające wnioski oraz pozyskane zewnętrzne fundusze. W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym Gminy w latach 2010 - 2032. Wsparcie dotyczyć będzie dofinansowania kosztów: **demontażu, zabezpieczenia, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.**

Dofinansowanie odbywać się będzie z pozyskanych zewnętrznych środków. Jednakże na skutek ewentualnej weryfikacji Programu w kolejnych latach i zmian w możliwościach pomocy dla mieszkańców może ulec zmianie rodzaj finansowanego wsparcia.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, przyjęto następujące, jednostkowe koszty wykonania w/w usług:

- koszt demontażu, zabezpieczenia, transportu i utylizacji 1 m² azbestu wynosi ok: **33 zł brutto.**
- ilość wyrobów zawierających azbest - **414.752 m²** w przeliczeniu na Mg - **7.050,78 Mg.**
- całkowity koszt związany z demontażem, transportem oraz utylizacją wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Biłgoraj wyniesie **13.686 816 zł. (414.752 m² x 33 zł/m²= 13 686 816 zł)**

Przy ustalaniu kosztów oparto się na informacjach pochodzących od firm świadczących usługi w zakresie demontażu pokryć dachowych i transportu odpadów azbestowych, działających na terenie województwa lubelskiego.

Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym w usuwaniu odpadów zawierających azbest.

Gmina Biłgoraj finansuje częściowo koszty związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest pochodzących z nieruchomości, których właścicielami są osoby fizyczne w następującym zakresie:

- rozbiórki oraz załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest,
- transportu tych odpadów,
- utylizacji.

Przewiduje się następujący sposób finansowania programu:

25 % udział właścicieli nieruchomości (inwestorów);

75 % z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, lub środków UE.

Realizacja zadania będzie możliwa dopiero po uzyskaniu dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie lub środków UE. W przypadku uzyskania przez Gminę mniejszej kwoty od wnioskowanej całkowity koszt realizacji zadania (wkład własny właścicieli nieruchomości) ulegnie proporcjonalnemu zwiększeniu.

Usuwanie wyrobów azbestowych jest procesem złożonym i nie można z góry założyć równomiernego realizowania Programu. Wpływ na realizację i sprawny proces utylizacji azbestu będą miały następujące czynniki:

- **wiek wyrobu z azbestu** - wraz z upływem czasu stan wyrobów zawierających azbest będzie ulegał stopniowemu pogorszeniu, spowodować to może kumulację odpadów zawierających azbest pod koniec realizacji Programu na lata 2020-2030,
- **świadomość mieszkańców** - dobra znajomość procedur i zasad postępowania z wyrobami zawierającymi azbest może pozytywnie wpłynąć na proces utylizacji, mieszkańcy świadomi zagrożenia i stanu wyrobów, w których są w posiadaniu będą mogli w odpowiednim czasie skorzystać z pomocy gminy, uniknie się min. „dzikich” składowisk azbestu, mieszkańcy nie będą go porzucać ale zabezpieczać,
- **sytuacja finansowa mieszkańców** – poprawa sytuacji finansowej mieszkańców w znacznym stopniu determinować będzie tempo zmiany np. pokrycia dachowego a tym samym utylizację wyrobów z azbestem, można starać się rozwiązywać problem wyrobów zawierających azbest pośrednio podejmując działania wpływające na rozwój Gminy i poprawę finansową mieszkańców,
- **zmiana kwalifikacji zawodowej mieszkańców** - większość mieszkańców dotychczas utrzymywała się z gospodarstw rolnych. Obecnie młode pokolenie odchodzi od prowadzonej działalności rolniczej, co może utrudniać działania gdyż nie będą oni zainteresowani wymianą

pokryć dachowych budynków gospodarczych i inwentarskich.

VII. OBOWIĄZUJĄCE W POLSCE AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE AZBESTU ORAZ OCHRONY PRZED JEGO SZKODLIWOŚCIĄ

1. Regulacje ustawowe

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. Nr 3/2004, poz. 20, z późn. zm.).

Ustawa weszła w życie 28 września 1997 roku. Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątek stanowi tylko azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Wymieniona ustawa praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska. Ustawa porządkuje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62/2001, poz. 628, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych, związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagają technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów. Ustawa wprowadza Obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. Nr 156/2006, poz. 1118, z późn. zm.).

Wśród wielu przepisów znajduje się zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 7 stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 129/2006, poz. 902, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m.in. państwowego monitoringu środowiska, jako systemu pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku, opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich, zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska, ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami

stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska, konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100/2001, poz. 1085, z późn. zm.).

Art. 10 ust. 4 ustawy stanowi, że wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, zawierające plany gospodarki odpadami, mają być uchwalone przez odpowiednie organy w następujących terminach:

- programy wojewódzkie - do 30 czerwca 2003 r. - uchwalane przez sejmiki województw,
- programy powiatowe do 31 grudnia 2003 r. - uchwalane przez rady powiatów,
- programy gminne - do 30 czerwca 2004 r. - uchwalane przez rady gmin.

W art. 54 ustawa odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11/2001, poz. 84, z późn. zm.).

Ustawa reguluje - na gruncie prawa europejskiego - problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych. Ustawa określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko. Zgodnie z ustawą tworzy się urząd Inspektora do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych.

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199/2002, poz. 1671, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy Europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) - *Jednolity tekst Umowy ADR* - (Dz. U. Nr 178/2005, poz. 1481, z 1999 r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu towarów niebezpiecznych. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnione stacje kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Przepisy te odnoszą się też, zgodnie z art. 11 ust.4 ustawy o odpadach, do transportu odpadów niebezpiecznych.

2. Akty wykonawcze

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71/2004, poz. 649).

Rozporządzenie określa:

sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsc ich składowania, wymagania jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217/2002, poz. 1833 z późn. zm.).

W rozporządzeniu ustalono wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Obowiązujące wartości NDS dla pyłów zawierających azbest:

Pyły zawierające azbest:

pył całkowity - 0,5 mg/m³,

włókna respirabilne - 0,1 wł./cm³.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 1/2003, poz. 12).

Rozporządzenie określa wartości odniesienia, wyrażone jako poziomy substancji w powietrzu, zróżnicowane dla terenu kraju, obszarów parków narodowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej.

W rozporządzeniu podano warunki, w jakich ustala się wartości odniesienia, takie jak temperatura i ciśnienie, oznaczenie numeryczne substancji pozwalające na jednoznaczna jej identyfikację, okresy, dla których uśrednione są wartości odniesienia, warunki uznawania wartości odniesienia za dotrzymane oraz referencyjne metodyki modelowania poziomów substancji w powietrzu.

W rozporządzeniu tym określono, iż dla azbestu wartość odniesienia w powietrzu dla terenu całego kraju, uśredniona do jednej godziny wynosi 2350 włókien/m³, a uśredniona dla roku kalendarzowego - 250 włókien/m³.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216/2005, poz. 1824).

Rozporządzenie to określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Pracodawca obowiązany jest stosować środki ochrony pracowników przed szkodliwym działaniem pyłu zawierającego azbest, a także kontrolować stopień narażenia pracowników na działanie pyłu azbestu w sposób określony w przepisach dotyczących badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Pracownicy zatrudnieni przy pracach w kontakcie z azbestem, pracodawcy i osoby kierujące takimi pracami powinni być przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnie z programem określonym w załączniku do rozporządzenia. Rozporządzenie szczegółowo reguluje zasady prowadzenia prac w warunkach narażenia na pył azbestowy.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192/2003, poz. 1876). Rozporządzenie określa:

wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;

wymagania w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu lub wyrobów zawierających azbest oraz oznaczania miejsc ich występowania;

sposób oznaczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, oraz pomieszczeń, w których one się znajdują

wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu wyrobów zawierających azbest oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;

- sposób inwentaryzowania azbestu lub wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania;

- terminy przedkładania odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:

- rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów

zawierających azbest,
instalacjach i urządzeniach, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
czasie i sposobie usuwania azbestu lub wyrobów zawierających azbest,
czasie i sposobie zastąpienia azbestu i wyrobów zawierających azbest innymi substancjami i wyrobami, mniej szkodliwymi dla środowiska;

- formę i układ przedkładanych informacji;
- przypadki i terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest.

Rozporządzenie dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120/2003, poz. 1126).

Rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi. W paragrafie 6 tego rozporządzenia, podającym szczegółowy zakres robót budowlanych wymieniono roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280/2004, poz. 2771, z późn. zm.).

Rozporządzenie to zalicza azbest do substancji o działaniu rakotwórczym kategorii 1.

W rozporządzeniu podano między innymi sposób rejestrowania azbestu, prowadzenia prac, pracowników zatrudnionych przy tych pracach, wzory dokumentów oraz szczegółowe warunki ochrony pracowników.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033).

Rozporządzenie określa sposób przedkładania marszałkowi województwa przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, a także terminy ich przedkładania, formę, układ oraz wymagane techniki przedkładania.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, według stanu na 31 grudnia.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112/2001, poz. 1206).

Rozporządzenie określa katalog odpadów wraz z listą odpadów niebezpiecznych oraz sposób klasyfikowania odpadów. Katalog odpadów dzieli odpady w zależności od źródła ich powstawania na 20 grup, każdej przyporządkowując podgrupy i rodzaje odpadów wraz z kodem. Kod z gwiazdka oznacza odpad niebezpieczny. Wg katalogu odpadów azbest wymieniany jest w różnych grupach.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30/2006, poz. 213).

Rozporządzenia określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej

ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzenia ewidencji odpadów obowiązani są posiadacze odpadów (w tym wytwórcy). Ewidencje odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów (prowadzący działalność związaną tylko z transportem odpadów nie mają obowiązku prowadzenia kart ewidencji odpadów).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestzie (Dz. U. Nr 189/2005, poz. 1603).

Rozporządzenie określa wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestzie, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185/2004, poz. 1920, z późn. zm.).

Rozporządzenie określa tryb kierowania na leczenie uzdrowiskowe oraz rozliczania przez instytucje powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego kosztów z tytułu korzystania z leczenia uzdrowiskowego przez osoby uprawnione, zdefiniowane przedmiotowym rozporządzeniem.

VIII. ZAŁĄCZNIKI:

Zał. nr 1. Stężenia włókien azbestu w powietrzu w województwie lubelskim wg powiatów:

Powiat	Liczba pomiarów	Średnie stężenie (wł./m ³)	95% PU
białski	24	937,3	708,1 – 1240,7
biłgorajski	6	848,0	-
chełmski	4	141,4	-
hrubieszowski	21	667,4	486,1 – 916,4
janowski	8	1342,7	1342,7 – 1342,7
krasnostawski	12	624,2	547,4 – 712,0
kraśnicki	15	815,4	399,4 – 1665,0
lubartowski	14	696,6	448,1 – 1082,8
lubelski	60	706,7	480,3 – 1039,8
łukowski	12	1356,8	802,4 – 2294,6
m. Lublin	24	1115,9	755,6 – 1647,8
parczewski	24	512,3	338,3 – 776,0
puławski	8	1295,6	1242,0 – 1351,5
radzyński	18	922,9	670,2 – 1270,7
rycki	9	533,9	292,7 – 974,1
świdnicki	6	621,9	621,9 – 621,9

Zał. Nr. 2 Wykaz firm posiadających zezwolenie na usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Biłgorajskiego:

Lp.	Nazwa firmy	Adres	Decyzja		Termin obowiązywania decyzji
			numer	data	
1.	INTER-TECH Sp.zo.o	ul. Piękna14 Lublin	RO.7167-54/02	17.10.02	30.09.2012
2.	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „Caro”	ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12 Zamość tel. 62 730 13	RO. 7167-1/03	17.04.03	30.03.2013
3.	P.P.H.U „GRAMA” Piotr Grabowski	Oś.Gen. Maczka 17/5 37-100 Łańcut	RO. 716718/03	30.06.2003	30.05.2013
4.	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „DOM-BUD”s.c.	ul. Krochmalna 4 Lublin	RO.7167-30/03	03.10.03	30.09.2013
5.	ALGADER HOFMAN Sp.zo.o	ul. Wólczyńska 133, bud.11 B 01-919 W-wa	RO. 716740/03	15.10.03	31.07.2013
6.	„KAN-POL”P.P.H.U Iwona Łosiewicz	ul.Storczykowa30 20-143 Lublin	RO.7167-44/03	31.10.03	31.12.2012
7.	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”	ul. Elektryczna 2a 00-346 W-wa	RO. 716747/03	15.12.03	30.11.2013
8.	P.P.H.U „TAROT” E. Hys	Słodków III 23-206 Stróża	RO.7167-49/03	19.12.03	30.11.2013
9.	Zakład Usług Remontowo-Budowlanych mgr inż. Zenon Muda	Kościuszki 30/14 Biłgoraj tel.602572562 686 28 12	RO.7167-1/04	18.02.04	31.01.2014
10.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Budowlane Roman Głowala	Mickiewicza 14 Biłgoraj tel.6862935	RO.7167-2/04	11.03.04	29.02.2014
11.	„AUTO-ZŁOM” Bogusław Paż	Przewłoka 46 39-406 Chodków	RO.7167-7/04	19.04.04	31.03.2014
12.	P.P.U.H 'ATUT'	Budowlana 6 20-469 Lublin tel.(081)7445388	RO.7167-9/04	23.03.04	29.02.2014
13.	Firma Handlowo-Usługowa „HIP” Z.Hułas, J. Pikuta	Aleksandrów 710 tel.6431244, kom.602305735	RO.7167-12/04	18.04.04	31.03.2014
14.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp.z o.o.	Reguły ul.Graniczna 6 05-816 Michałowice tel.	RO.7167-16/04	05.05/04	30.04.2014
15.	Usługi Remontowo-Budowlane Bogdan Garbacz	ul.Piłsudskiego 30/35 Biłgoraj tel.6864304	RO.7167-20/04	16.06.04	31.05.2014
16.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Stasiewicz Krzysztof	ul. 3-go Maja 72 Biłgoraj tel.6867350	RO.7167-30/04 RO.7167-16/05	08.06.04 18.05.2005	31.05.2014
17.	BUDZAM Sp.zo.o.	ul. Kresowa 4 22-400 Zamość tel. (084) 638-46-99	RO.7167-68/04	12.01.2004	31.12.2014
18.	Rem-Bud „RYMAR” Ryszard Margol	ul.Piłsudskiego37 23-400 Biłgoraj tel.686 61 28 kom. 605 562 777	RO.7167-10/05	29.03.2005	15.03.2015

19.	Zakład Remontowo-Budowlany "AMBROŻY" Sp. J	ul. Meissnera 1/3 lok.222 03-982 Warszawa tel.831-07-64	RO.7167-17/05	18.05.2005	30.04.2015
20.	Usługi Budowlane "BED-BUD" Marek Bednarz	Ul.Kościuszki 109 Biłgoraj Tel. (084) 688 03 94	RO.7167-21/05	22.04.2005	15.04.2014
21.	„SanTa – EKO” T.Zych, I.Rutowska, Sp.J	Ul. Portowa 24 27-600 Sandomierz tel.(15) 832 63 31 kom. 606 814 302	RO.7167-26/05	17.06.2005	31.05.2015
22.	„GAJAWI” P.P.H.U Gabriel Rogut	Ul. Odyńca 24 93 – 150 Łódź tel. 501 028 153	RO.7167-31/05	17.06.2005	31.05.2015
23.	Przedsiębiorstwo Usług Wodno- Budowlanych „WOD-BUD” Sp.zo.o.	Ul.Piłsudskiego14 23 – 200 Kraśnik tel.(081)825 2605	RO.7167-32/05	12.07.2005	31.12.2014
24.	P.P-H-U „ABBA-EKOMED” Sp.zo.o.	Ul. Moniuszki 11/13 87-100 Toruń tel.(056) 651 44 25, 654 86 70	RO.7167-34/05	12.07.2005	15.06.2015
25.	Firma TRANSPORT- METALURGIA Sp.zo.o.	Ul.Reymonta 62 97-500 Radomsko tel.(044) 685 41 35 fax.(044) 685 42 90	RO.7167-36/05	29.07 2005	15.07.2015
26.	Firma ALBEKO Sieger Sp.J Kotowy	87-510 Skrwilno tel./fax(054)2800288	RO.7167-39/05	16.08.2005	01.01.2015
27.	Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukocki	Ul. 1-go Maja 25 97-300 Piotrków Trubunalski (044)732 69 63 (64 lub 65) tel./fax (044) 649 94 23 (24)	RO.7167-40/05	16.08.2005	31.07.2015
28.	Usługi Budowlane Ciesielstwo – Dekarstwo Arkadiusz Szado,	Huta Nowa 74, 37 – 413 Harasiuki	RO.7167 –5/06	17 luty 2006	31.01.2016
29.	P.H.U „ERNI” Kucharski Antonii Biłgoraj	Ul. Batalionów Chłopskich 5a 23 – 400 Biłgoraj Tel. 084 – 686 – 71 - 94	RO. 7167 -6/06	16 luty 2006	31.01.2016
30.	Usługi Ciesielsko - Dekarskie Stanisław Wojnar	Harasiuki 41 37 – 413 Harasiuki Tel. 0-15 –879-12-66	RO. 7167-11/06	17 lutego 2006	31.01.2016
31.	„Kastor” Tomasz Janiszewski	Ul. Kolonia 19 B/2 67-321 Leszno Góra tel (068) 376 65 93	RO.7167-3/06	14 lutego 2006	31.01.2016
32.	AM Trans Progres Sp. z o.o.	Ul. Sarmacka 7 61-616 Poznań (Regon 634348703) tel. (+48) 61 656 97 37 61 656 95 50	RO.7167-4/06	14 lutego 2006	31.01.2016
33.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowe „INSBUD” Sp. z o.o.	Żdanów 39 22-400 Zamość tel. (084) 616 94 23 616 90 81	RO.7167-12/06	14 lutego 2006	31.01.2016
34.	Przedsiębiorstwo Projektowo Wdrożeniowe „Awat”	Ul. Kaliskiego 9 01-476 Warszawa tel. (022) 683 91 78 683 92 48	RO.7167-14/06	22 luty 2006	31.01.2016
35.	Hydrogeotechnika Sp. z o.o.	Ul. Ściegiennego 262 A 25-116 Kielce tel. (+48 41) 348-06-60	RO.7167-15/06	22 luty 2006	31.12.2015
36.	Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowo Produkcyjne „ATOS” Eksport -Import	Ul. Bagienna 45 23-400 Biłgoraj REGON 950253240 Tel. (084) 688 06 60	RO. 7167-16/06	24 luty 2006	31.01.2016
37.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „RETEX” Zbigniew Jarosławski	Czarnystok 102 22-463 Radecznica REGON 950217043	RO.7167-21/06	01 marca 2006	15.02.2016

38.	ENERGE Sp. z o.o.	Os. Na Stoku 11/30 31-702 Kraków tel. (012) 281 35 83 602 100 221 602 300 001	RO.7167-22/06	01 marca 2006	15.02.2016
39.	RAMID – Mirosław Dec	ul. Kowalskiego 1/54 03 – 288 Warszawa	RO.7167-33/06	24. 04. 2006r.	31.03.2016
40.	Usługi Ciesielsko – Dekarskie Ryszard Łach,	Wólka Husińska 49 22 – 440 Krasnobród	RO.7167-37/06	24. 05. 2006r.	30.04.2016
41.	P.P.U. „Temipol” Sp. z o.o.	ul. Konduktorska 42 40 – 155 Katowice	RO.7167-45/06	24. 05. 2006r.	30.04.2016
42.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „AGTEL” Spółka z ogranicz. odpowiedzialn.	ul. Zagłoby 5 22 -400 Zamość	RO.7167-48/06	22. 06. 2006r.	31.05.2016
43.	POLONICA Sp. z o.o.	ul. 1 Maja 191 25 – 655 Kielce	RO.7167-75/06	02. 11. 2006r.	31.10.2016
44.	EKO-MIX – Spurek Konstanty Andrzej	Ul. Grabiszyńska 163 50 – 950 Wrocław	RO.7167-86/06	17. 01. 2007r.	31.12.2016
45.	Gresbud Grzegorz Kasianiuk	Ul. Związkowa 10 20-148 Lublin	RO.7167-1/07	05.02.2007r.	31.12.2016
46.	Firma Handlowo – Usługowa DETIM S.C.	Aleksandrów 710A, 23 – 408 Aleksandrów	RO.7167-12/08	01.04.2008r.	15.03.2018
47.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TABO”, Tadeusz Śmieciuch,	ul. Rynek 79, 23 - 420 Tarnogród	RO.7167-20/08	25.04.2008r	30.03.2018
48.	„WIBRORESS” – Janusz Jarski,	Kalinowice 113A, 22 – 400 Zamość	RO.7167-25/09	06.04.2009r.	15.03.2019

Zał. Nr.3

1. Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.

1. Miejsce,
adres.....
2. Właściciel, zarządca, użytkownik*.....
a) osoba prawna-nazwa, adres.....
b) osoba fizyczna-nazwisko, imię, adres.....
3. Tytuł własności.....
4. Nazwa/rodzaj wyrobu²⁾.....
5. Ilość(m², tony)³⁾.....
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾.....
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu.....
a) okresowej wymiany z tytułu zużycia⁵⁾.....
b) całkowitego usunięcia.....
8. Inne, istotne informacje o wyrobach ⁶⁾.....

.....
Data.....

.....
Podpis

Wyjaśnienia: niepotrzebne
skreślić

1) Za wyrób zawierający azbest, uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier i tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

4) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” - załącznik 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z

dnia 14 sierpnia 1998 (Dz. U. Nr 138, poz. 895).

5) Na podstawie corocznego rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na polski obszar celny

6) Np. informacje o oznaczenie na planie sytuacyjnym terenu

Zał. Nr.4

Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania.

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,

oznakowanie powinno się składać z dwóch części:

części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle, części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,

c) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

Załącznik Nr.5

Wniosek o przyznanie dofinansowanie na realizację przedsięwzięcia związanego z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu Gminy Biłgoraj

.....

Biłgoraj, dn.....

(imię i nazwisko wnioskodawcy)

(miejscowość/ nr domu/ nr mieszkania)

(nr dowodu osobistego/ przez kogo wydany)

(nr telefonu)

Wójt Gminy Biłgoraj

WNIOSEK

o przyznanie dofinansowania
na realizację przedsięwzięć związanych z usuwaniem odpadów niebezpiecznych
zawierających azbest z terenu Gminy Biłgoraj

1. Lokalizacja planowanych prac:

.....

2. Obręb i numer działki:

.....

3. Prace związane z usuwaniem azbestu obejmują (niepotrzebne skreślić):

- budynek mieszkalny
- budynek gospodarczy
- budynek garażowy

4. Charakterystyka prac - usuwanie azbestu obejmuje demontaż (niepotrzebne skreślić):

- płyt dachowych - płaskich / falistych

5. Przewidywane ilości odpadów zawierających azbest [m² lub kg]:

6. Planowany termin realizacji prac: od dnia do dnia

7. Przewidywany koszt usuwania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest
(demontażu, transportu i utylizacji): zł

(podpis wnioskodawcy

Załącznik Nr.6

WYKAZ DOKUMENTÓW NIEZBĘDNYCH DO UZYSKANIA DOFINANSOWANIA:

Dokumenty składane przed przystąpieniem do demontażu:

1. Kopia dokumentu potwierdzającego zgłoszenie remontu związanego z demontażem materiałów budowlanych zawierających azbest organowi administracji architektoniczno-budowlanej Starostwa Powiatowego w Biłgoraju (wymagane na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót) lub kopie pozwolenia na budowę wymaganego w przypadku gdy podczas rozbiórki elementów budowlanych zawierających azbest nastąpi zmiana elementów konstrukcyjnych obiektu lub zmiana wyglądu w odniesieniu do otaczającej zabudowy na terenie miejscowości.
 2. Kopia umowy na wykonanie prac zawartej z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Biłgorajskiego:
 3. Kopia umowy na transport odpadów zawierających azbest z firmą posiadającą zezwolenie na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest wydane przez Starostę Powiatu Biłgorajskiego.
 4. Potwierdzenie własności budynku:
- w przypadku budynków mieszkalnych będących wyłączną własnością wnioskodawcy - kopie aktualnego (wydanego do trzech miesięcy wstecz od daty złożenia wniosku) odpisu z księgi wieczystej stwierdzającej własność budynku,
 - w przypadku budynków mieszkalnych będących przedmiotem współwłasności, bez wydzielonej odrębnej własności lokali - zgoda poszczególnych współwłaścicieli na wykonanie prac związanych z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, o których mowa w pkt. 1 wraz z kopią aktualnego odpisu z księgi wieczystej, upoważnienie dla wnioskodawcy do występowania w imieniu wszystkich współwłaścicieli, podpisania umowy z Gminą Biłgoraj i pobrania kwoty należnego dofinansowania.

Dokumenty składane po zrealizowaniu demontażu:

1. Kopia imiennego rachunku (faktury) wystawionego na wnioskodawcę za wykonanie prac związanych z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, dokumentującego koszty demontażu, transportu i umieszczenia na składowisku odpadów zawierających azbest wraz z karta przekazania odpadu,
2. Kopia oświadczenia wydanego przez wykonawcę usuwającego wyroby azbestowe o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych (na podstawie § 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest - Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649).

Oryginały w/w dokumentów przedstawiane są przez wnioskodawcę do wglądu. Warunkiem uzyskania dofinansowania jest przedłożenie „informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania” lub „informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone” (na podstawie § 7 ust. 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest - Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876).